

Prof. dr. Andrej Šalehar: Poučevanje čebelarstva na Kranjskem od Petra Pavla Glavarja (1768) in Antona Janše (1770) do Emila Rothschütza (1874)

Rodica: Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Novo mesto: Regijska čebelarska zveza Petra Pavla Glavarja, 2014
151 strani
ISBN 978-961-281-365-9

Nedavno je pri založbi Regijske čebelarske zveze Petra Pavla Glavarja izšla knjiga z naslovom **»Poučevanje čebelarstva na Kranjskem od Petra Pavla Glavarja (1768) in Antona Janše (1770) do Emila Rothschütza (1874)«** izpod peresa zaslužnega prof. dr. Andreja Šaleharja. Ta knjiga združuje avtorjeva do zdaj objavljena dela, ki na podlagi zgodovinskih dejstev izpričujejo, kako pomembna je bila vloga Slovencev pri poučevanju čebelarstva, še več, da smo bili Slovenci v obdobju razsvetljenstva učitelji čebelarstva drugih narodov.

Peter Pavel Glavar, vodilni praktik in teoretik s podočja čebelarstva na Kranjskem v drugi polovici 18. stoletja, je tako v svojem »Odgovoru« že leta 1768 predlagal ustanovitev čebelarske šole ter ureditev čebelarske zakonodaje, kot domoljub pa je čebelarje poučeval v slovenskem jeziku. Leta 1776 je napisal prvo čebelarsko knjigo v slovenskem jeziku »Pogovor o čebelih rojih«, ki je sicer ostala v rokopisu. Gre za pomembno dopolnjen prevod Janševe knjige »Razprava o čebelih rojih«, ki kaže, da sta Janša in Glavar sodelovala na čebelarskem področju. Rokopis je bil najden leta 1951, leta 1976 pa je bil natisnjen v knjigi Staneta Miheliča »Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu«.

Peter Pavel Glavar je leta 1781 napisal tudi »Pravila za čebelarsko vrtnarsko šolo na Lanšprežu« ter istega leta tam odprl čebelarsko šolo. Ob prebiranju pravil je moja pozornost zbudila zlasti Glavarjeva izjava, da vse to dela iz ljubezni do domovine in v pomoč revnim podložnikom, saj jim želi na ta način nekoliko olajšati oskrbljenost s hrano in davčni položaj. Poleg poučevanja neukih čebelarjev v slovenskem jeziku kaže njegovo veličino tudi ta življenjski nagib.

Anton Janša, tedanja osrednja osebnost evropskega čebelarstva, je postal leta 1770 prvi cesarsko-kraljevi učitelj čebelarstva na dunajski čebelarski šoli. V nemškem jeziku je napisal dva učbenika: leta 1771 »Razpravo o rojenju čebel« in leta 1775 »Popolni nauk o čebelarstvu«. Njegov čebelarski nauk temelji na izkušnjah in znanju gorenjskih čebelarjev. Cesarica Marija Terezija je leta 1775 izdala čebelarski patent, v katerem je določila, da je treba čebelarje v monarhiji učiti po Janševem nauku.

Dunajski dvor je leta 1854 izdal odlok o poučevanju čebelarstva na ljudskih šolah na podeželju, za učbenik na Kranjskem pa je bila določena leta 1844 izdana knjiga Jurija Jonkeja »Kranjski zhbelaarznik«. Učitelji čebelarstva so imeli prednost pri državnih podporah za posodobitev čebelarstev.

Tudi baron Emil Rothschütz je spodbujal poučevanje čebelarstva, leta 1873 pa je kot predsednik tedaj ustanovljenega Kranjskega društva za umno čebelarstvo Kranjski kmetijski družbi predlagal program in ustanovitev čebelarske šole v Podsmreki pri Višnji Gori, vendar pri tem ni bil uspešen.

Leta 1900 je bila na Dunaju ustanovljena čebelarska šola, ki jo je uspešno končalo nekaj znanih slovenskih čebelarjev potovalnih učiteljev, vsi pa so imeli pomemben vpliv na razvoj čebelarstva na slovenskem ozemlju.

Pričujoča knjiga kaže naprednost naših predhodnikov z različnih vidikov, prav tako pa tudi njihovo zavedanje o potrebi po praktičnem in teoretičnem pouku o čebelarstvu kot vseživljenjskem načinu čebelarjeva dela.

Sicer pa delo ne obravnava poučevanja čebelarjev po drugi svetovni vojni. Od leta 1953 do 1954 je v Ljubljani delovala dveletna čebelarska šola, leta 2005 pa je bila pri Čebelarski zvezi Slovenije ustanovljena »Šola čebelarjenja Antona Janše«, ki je tedaj začela tudi opravljati svoje poslanstvo, vendar zdaj, žal, ne deluje.

Knjiga je dostopna v digitalni knjižnici Slovenije: <http://dlib.si>. Vsem čebelarjem in tudi drugim priporočam, da preberejo to izjemno zanimivo knjigo, ki odpira nova poglavja v zgodovini našega čebelarstva. ■

Anton Tomec